

Iñaxi Oruezabal Martiarena

*Irun, Gipuzkoa
(1924)*

Aurkibidea

Biografia

Olaberria auzoko San Anton baserrian jaioa. Guraso biak auzokoak zituen. Hamabi senide ziren, eta baserritik bizi ziren. Gutxi ibili zen eskolan, hamar urterekin neskame bidali zutelako gertuko baserri batera. Hogei urte arte etxeko eta baserriko lanetan jardun zuen, eta ondoren Bidasoa portzelana lantegian aritu zen lanean, Irunen.

Zintak

IRN-015

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-04-12
- **Iraupena:** 75 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia

Pasarteak

1. Baserrian jaioa, umetatik lanean

- **Erref:** IRN-015/002
- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 00:01:54. **Bukatu:** 00:04:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

San Anton baserrian jaioa. Nolakoa den. Bizitza bakarrekoa. Aita bertakoa zen; ama Olaberria auzoko beste baserri batekoa zen, Unekoa. 12 senide ziren. Neskame ibiltzen ziren eta inguruko baserrietara joaten ziren laguntzera. Artajorran eta belarretan.

2. Eskolara gutxi joan zen

- **Erref:** IRN-015/003
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:04:53. **Bukatu:** 00:07:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Hamabi senidetan bosgarrena. Umezain ibiltzea ere tokatu zitzaion, eta eskolara gutxi joan zen. Olaberriako eskola. Neska-mutilak aparte eserita. Maistrak.

3. Neskame; arropa garbitzen

- **Erref:** IRN-015/004
- **Iraupena:** 0:04:25. **Hasi:** 00:07:17. **Bukatu:** 00:11:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Neskame joan zen beste baserri batera, 10 urterekin. Pako Etxebesteren

etxean egon zen gero, eta Arrasatera joan zen. Etxea garbitzen zuen eta arropak. Xaboia. San Antonen ez zuten urik, eta errekan garbitzen zuten arropa.

4. Arropa garbitzen II

- **Erref:** IRN-015/007
- **Iraupena:** 0:04:29. **Hasi:** 00:13:12. **Bukatu:** 00:17:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Arropa ur epeletan edukitzen zuten, xaboitan. Zikina beratzea. Baina ez da komeni denbora gehiegi edukitzea uretan. Egurrezko barrikak. Uztarria erabiltzen zuten arropa erreka eramateko. Batzuk urruti joan behar zuten. Harriak. Hotzik ez zuten sentitzen, hankak uretan sartuta. Ama hanka-hutsik ibiltzen zen.

5. Lehengo bideak

- **Erref:** IRN-015/008
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:17:41. **Bukatu:** 00:18:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

Lehengo bideak. Pikoketa. Gurdi bidea zen, ez automobilentzat.

6. Esnearekin Kateara, astoarekin

- **Erref:** IRN-015/010
- **Iraupena:** 0:03:34. **Hasi:** 00:20:07. **Bukatu:** 00:23:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera

Laburpena:

Hasieran ez zuten traturik egiten, gero bai. Katea (Ventas) auzora joaten ziren, Antojura, esnearekin. Hondarribiarrek egiten zuten tratua, orain aireportua den tokian. Astoarekin joaten ziren, eta esnedunari ematen zioten esnea. Behiak jeztea erraza dela dio, baina eskumuturra nekatzen dela. Oraingo behiek esne gehiago ematen dute.

7. Behiak eta goldea

- **Erref:** IRN-015/012
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:24:03. **Bukatu:** 00:27:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Behiak jezten. Lau-zortzi behi izaten zituzten. Astoa zuten. Antojura ordubeteko bidea zuten. Tximistaberrira joaten ziren aurretik, Olaberriara. Txahala saldu. Idirik ez zuten. Behien aurrean goldearekin ez zuen inork ibili nahi, baina gurasoen esana egiten zuten. Neskame eta morroi.

8. Babarrunak, lurreko suan

- **Erref:** IRN-015/013
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:27:43. **Bukatu:** 00:30:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Egunero bazkaltzeko babarruna. Lurreko sua. Laratza. Eltzea. Neskamea. Hauspoa.

9. Babarruna eta pitarra

- **Erref:** IRN-015/015
- **Iraupena:** 0:03:03. **Hasi:** 00:31:02. **Bukatu:** 00:34:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Lehenbizi denek batetik jaten zuten, gero bakoitzak bere plateretik. Babarruna. Pitarra egiten zuten, sagardoa urarekin. Ez zuten dolarea etxean. Sagarra biltzeko, "pikua". Zakuak gurdian edo astoz eramaten zituzten. Errotara nora joaten ziren.

10. Erreketeak baserrian

- **Erref:** IRN-015/017
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:34:15. **Bukatu:** 00:36:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra hasi zenean, mendian zegoen, baserri batean neskame. Tximista baserrian zeuden gorriak, eta bere baserrian zuriak. Zaurituak hara eramaten zituzten. Erreketeak. Borrokak.

11. Gerrako kontuak; Irun sutan

- **Erref:** IRN-015/019
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 00:37:00. **Bukatu:** 00:39:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Tximista baserritik tiroka. Ez ziren inora joan. Behientzako jan bila ateratzen ziren arratsean. Irun sutan ikusi zuen. Txapelgorriak sartu zirenean joan zen. Ogi bila Oiartzunera joaten ziren. Endarlatzara joaten ziren errotara, besteak itxita zeudelako. Gerraostean, taloak.

12. Errazionamendua eta babarruna entregatu beharra

- **Erref:** IRN-015/021
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 00:39:33. **Bukatu:** 00:41:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Ogia errazionatuta zegoen. Babarruna entregatu beharra, udaletxean. Urtebetean 80 kilo entregatu behar: 40 eraman zituzten, eta ez zuten kobratu. Eguraldia aldatu egin da. Lehen, San Josestarako ilarra zuten.

13. Baratzeko eta soroko lehengaiak

- **Erref:** IRN-015/022
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:41:55. **Bukatu:** 00:44:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzeta eta soroa
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Baratzeko eta soroko gauzak. Babarruna eta artoa elkarrekin, urte guztirako. Baratzetan, tipula, porrua... Tomatea. Igandetan garbantzua; gainontzean, babarruna. Gosari txikia eta gosaria. Baratzuri zopa. Postrerik ez.

14. Ogia astean bitan erosten zuten

- **Erref:** IRN-015/023
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:44:06. **Bukatu:** 00:45:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Merienda, gazta edo txokolatea ogiarekin. Ogia non erosten zuten, Irunen. Kateara joaten zirenean esnearekin, ogia erosten zuten astean bitan.

15. Gazta nola egiten zuten

- **Erref:** IRN-015/025
- **Iraupena:** 0:05:27. **Hasi:** 00:45:44. **Bukatu:** 00:51:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Gazta etxean egiten zuten, behi esnearekin. "Gatxaria", esneko bildotsaren estomagoa. Nahastu egiten zuten, eta gero eskuekin batu. Moldea. Gatzura.

16. Txerria hil eta odolkiak egiten

- **Erref:** IRN-015/026
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:51:11. **Bukatu:** 00:53:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:

Txerriak, urtean umaldi bat. Saltzeko. Urtero txerri bat hiltzen zuten. Osaba bat joaten zen, eta gero anaia hasi zen. Mahai gainean jartzen zuten, hankak gurutzatuta. Odolkiak. Hesteak inbutuarekin betetzen zituzten. Egosi.

17. "Txirmoniyak" eta taloak

- **Erref:** IRN-015/028
- **Iraupena:** 0:03:08. **Hasi:** 00:54:12. **Bukatu:** 00:57:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

"Txirmoniyak" auzoan partitzen zituzten. Zer meriendatzen zuten, eta zer afaldu. Elgorriaga txokolatea. Taloa eta esnea. Haizatutako taloak, onenak.

18. Gaztainak eta fruta arbolak

- **Erref:** IRN-015/029
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:57:20. **Bukatu:** 00:59:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Gaztainak, egosita eta erreta. Etxean zituzten gaztaina arbolak. Lapurretan ari zen mutiko bati poltsa kendu zion anaiak. Beraiek nahikoa fruta zuten etxean, eta ezs ziren inora joaten bila.

19. Zubi azpian bainatzen

- **Erref:** IRN-015/031
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 01:00:41. **Bukatu:** 01:02:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Errekan bainatzen ziren udan, zubi azpian. Dutxarik ez zuten etxean. Komuna nolakoa zen. Komuneko paperik ez zen.

20. Parterak eta bataioak

- **Erref:** IRN-015/032
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 01:02:28. **Bukatu:** 01:05:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:

Umeak etxean jaiotzen ziren, inguruko norbaitek lagunduta. Medikua ez zen joaten. Parteraren lanak. Bataiatu segituan egiten zen, bekatua zen bestela. Linboa. Ama ez zen joaten bataiora.

21. "Eliz uztia" egin beharra

- **Erref:** IRN-015/034
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 01:05:54. **Bukatu:** 01:07:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:

Umea jaio ondoren, elizan sartu behar zuen emakumeak. Ezin etxetik atera "eliz uztia" egin arte.

22. San Anton baserriko gurutzea

- **Erref:** IRN-015/038
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 01:11:46. **Bukatu:** 01:13:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

San Anton baserriak gurutzea du paretan. Han bedeinkatu omen zen lehen opila. Beste baserri batean hasi dira opilak bedeinkatzen orain.

23. Ordubeteko bidea mezetarako; dotrina eta Jaunartzea

- **Erref:** IRN-015/040
- **Iraupena:** 0:03:17. **Hasi:** 01:13:23. **Bukatu:** 01:16:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:

Elizara Irunera joaten ziren, Kateara bestela. Seietako mezetara joaten ziren, ordubeteko bidean. Dotrina euskaraz ikasi zuen, dotrina txikia. Don Manuel. Jaunartzeko soinekoa, zuria, denek bat. Mendelura joan ziren amautxiarengana. Medikuak eta alkateak bakarrik zuten autoa.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-07-04

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com